

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VECHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Farahúni.

Nedávno dostalo sa mi do ruky jedno číslo «Esti ujság»-u a čítam v ňom úvodný článok: «Krumple a dollár».

Článok tento zaoberá sa s našim slovenským ľudom. Bedáka nad tým, že z daktorých slovenských stolíc polovica temer vojepovinných je vzdialená v Amerike. Spomína tie ministerské plány, dľa ktorých majú byť postavené v Amerike

ku austro-uhorskému konzulovi štyry poverenníctva, ktoré by peniaze našich Amerikánov domov posielaly, im šifkarty zaobstaraly a vôbec boly naším vracajúcim sa nazpät vystaľovalcom vo všetkom na pomoci. Článok končí tým, že tieto plány budú poskytovať len malú odpomoc. Treba dať vraj Slovákom viacej svobody, treba s nimi slušnejšie zachádzať v úradoch, treba im pomáhať tu doma, potom nebudú utekať za more.

Takto píšu maďarské noviny, ktoré snád

Staroverské obleky uhorské.

počuly čosi-kdesi zvonif o krivdách na našom dobrom lude páchaných, žeby ale vedely podať pravý obraz o nás, o tom ani reči.

Človeku veru mimovoľne príde na um historia židov pod jarmom egyptských panovníkov Faraonov, alebo jako ľud zvyknúl ich pomenovať *Farahúnov*.

Egyptskí Farahúni utláčali národ izraelský jako len mohli, a keď títo konečne chceli zutiecť, nedovolili im toho, ba ich ešte chceli silou mocou od červeného mora nazad dohnať.

Tak iste robia i naši Farahúni. Že prenasledujú ľud slovenský, to uznáva ešte aj ten «Esti ujság». A oni neuspokoja sa len tým, že pristavujú našich vysťahovalcov len tu doma a vôbec pred morom, lež oni ešte aj za more pôjdu pokúšať našich bratov. Oni vidia, že naši vysťahovalci posielajú domov veľké milliony dollárov ťažkou prácou nadobudnutých, nuž ľúto im je pekného zárobku, ktorý by pri posielaní toľkých peňazí získať mohli. Ztadiaľ pochádza hľa, tá láska jejich farahúnska.

Myslím, že nebude od vecí, zaoberať sa z otázkou vysťahovania našich bratov na základe spomenutého článku maďarských novín.

Treba nám vedieť, že uhorská vláda nielen tu doma má svoje slovenské noviny pre ľud, lež má ona také noviny aj v Amerike. Z času na čas píše potom tieto noviny doma i za morom hrozné veci o biede vysťahovalcov, že ako sa trápia a jako hynú od hladu, preklínajú aj ten okamih, v ktorom im napadlo vyvandrovať. Nuž a to je veru pravda, že ani v Amerike neni raj a že na tie dolláre musí sa náš človek narobiť jako jedno hovädo. Aj to je pravda, že mnohí dochodia nazad, ktorým sa nebárs dobre viedlo v tej Amerike.

Ale darmo budeš strašiť nášho Slováčka takýmito správami. Naši ľudia vedia aj to, že n. pr. vo Spiši stavajú sa na novo celé dediny, školy a chrámy za dolláre, ktoré vysťahovalci posielajú domov. Z dopisov amerických vidíme, že požívajú tí naši vysťahovalci úplnú svobodu a že komu sa chce robiť, ak má trochu šťastia, nuž zarobí si veru pekné groše. V Amerike majú Slováci svoje slovenské školy, svoje chrámy, spolkov na stá a stá a nikdy nebolo toho pádu, že by im boly americké úrady zabraňovaly vzdelávať sa v spolkoch, na shromáždzeniach. Tam nerobia žia-

den rozdiel medzi občanmi. Každého považujú za dobrého vlastenca, či je on Angličan, Nemeč, Talian, Turek alebo bárš aj Cigáň, nech len zachováva zákony. Tam len tešia sa z toho, jestli sa kto prácou a usilovnosťou vzamáha; tam napomáhajú všetky vzdelanostné pohyby všetkých, súc v tom presvedčení, že keď napomáha sa dobrobyt a vzdelanost jednotlivcov, z toho musí mať osoh celá republika.

Isté je, že naše pomery nedajú sa porovnať s pomermi americkými. Nielen v tom je rozdiel, že menovite Hornouhorsko je od prírody už chudobné, lež aj v tom, že polozenie krajiny uhorskej a sústava jej sú docela iné. Naše vojsko, naše administratívne (úradnické) poriadky stoja nás pomerne o mnoho väčší groš nežli Ameriku. Aj to je pravda, že máme byť a chceme byť jednotnou krajinou, jednotným politickým národom lebo v jednote je sila. Ale v tom je potom už ohromná chyba, že tejto jednote k vôli pustili na ubohú Slovač prefikaných židov a jejich náhončikov, kadeakých to stoličných Farahúnov a títo všetci pospolu vysvetľujú tú jednotu krajiny tak, že treba je prekážať všetky pohyby, ktoré by maly poslúžiť k dobrobytu a vzdelaniu toho ubohého ľudu slovenského.

Toto hnusné zaobchodenie Farahúnov s ubohým ľudom našim dosiahlo poslednie roky ohromných rozmerov. Ktokoľvek by sa bol opovážil pomýšľať na pomáhanie a vzdelanie ľudu, už ho Farahúni vzali do svojich pazúrov; prenasledovali, očerňovali ho ako vlastizradcu, tak že bol taký človek ztratený.

(Pokračovanie nasl.)

POLITICKÉ CHÝRY.

Jako učia na peštianskej univerzite?

Hlavnomestský denník «Hazánk» priniesol článok, (udajne z pera jedného univerzitného poslucháča juristu) v ktorom ostro napadnul dra Juliusa Piklera, profesora filosofie práva na právnickej fakulte budapeštianskej university, že svojimi prednáškami umŕtvuje v duši svojich poslucháčov všetky šľachetnejšie city. Professor Pikler vraj bol sa aj otvorene vyslovil v jednej svojej prednáške: «Mojím cieľom je, aby som z vašej mysle vykorenil také

malicherné pojmy, ako sú: vlasť, národ a náboženstvo, ktoré sú len prejavy ľudskej hlúposti a obmedzenosti.» Článok «Hazánku» vzbudil veľký ruch a na druhý deň, keď professor Pikler mal hodinu na universite študujúci právnik Desider Kópösdý po prednáške verejne prosil profesora, aby zavrátil tie zprávy a nápady, ktoré zjavily sa po časopisoch. Professor na toto vyzvanie odvetil, že sa od poslucháčov nedá na zodpovednosť fahať, lebo on je len svojej vrchnosti, universitnému senátu a ministromi výučby zodpovedný.

V záležitosti tejto interpeloval gr. Aladar Zichy, vyslanec ľudovej strany ministra osvety. Minister nebol vtedy prítomný. Doteraz ešte neodpovedal.

Dr. Pikler má temer len samých židovských poslucháčov. Lež v pondelok, (29-ho apr.) dostavilo sa na prednášku aj asi 100 kresťanských mladíkov, ktorým sa to učenie Piklerovo oškľiví. Akýsi Ullein, študent chcel prečítať jeden prípis na Piklera, v ktorom ho študujúci (židia) o svojej dôvere ubezpečujú. Na to povstal ohromný krik s jednej i druhej strany.

Židovských študentov nabili.

Sto hrdiel zavolalo na Ulleina :

«Dolu s ním! Preč! Dolu s kozmopolitizmom!»

«Nech žije vlasť! Dolu s Piklerovými rytiermi!»

«Hore s krížom!»

Keď sa Pikler o kriku dozvedel chcel medzi mladíkov ísť, ale sa musel chytró vrátiť.

Židia ale začali tiež kričať.

«Dolu s križiakmi! Dolu s takou smefou!»

«Dolu so židmi!» tromfovali zase Piklerovi protivníci.

Medzitým židovský študent Kornfeld zareval :

«Každý je podliak, naničhodný podliak je ten, ktorý kričí: Dolu so židmi!»

Na to postavil sa pred neho Aladár Tóth študujúci právnik i povedal :

«Aj ja som volal že dolu so židmi!»

«Tedy cífte sa byť odo mňa vyzauškovaným.»

Aladár Tóth teraz také zaucho vylepil Kornfeldovi, že sa tento hneď na zem zvalil. Ale i vyskočil rýchle a bral sa Tótha byť. Tóth ovalil ho palicou po hlave, že ho krv zaliala. Na to nastala všeobecná pračka i mlátili sa paliciami dobrú chvíľu, až konečne straua Piklerová musela von vytiahnúť. Po bitke šla jedna i druhá strana do parlamentu aby udali svoje ponosy ministromi kultu.

Vojna v južnej Afrike.

Vláda Búrov zdržuje sa teraz v Roosenekale v severnom Transvaalu. Angličania tiahnu z dvoch strán proti tomuto mestu pod vedením Plumera a mladšieho Kitchenera. Búrski generáli Botha, De Wett a Delarey sa nehýbu. Pravdepodobne spoločným usozumením vrazia zas na juh aby Angličanov odtiahli zo severu. Búri majú vôbec tú taktiku, že behajú so svojim zdravým vojskom semitam a slabých Angličanov takto ukonajú až na úmor, tak že ostávajú docela neschopnými.

Nové správy sdeľujú, že Búri zase rozišli sa temer po celom Transvaalu a bitky stoja na všetkých stranách.

Vojna v Číne.

Po dlhej prestávke zase došli správy o bitke v Číne. Čínsky generál Liu sdržoval sa na severozápadných stranách Číny v blízkosti povestného múru čínskeho. Nemcké vojsko marširovalo za nim a Francúzi tiahli tiež na výpomoc Nemcov. Nemcom podarilo sa po dlhom boji prehnat Činanov až za čínsky múr. Ponevác ale Nemci marširovali príliš prudko napred, Francúzi sa vrátili. Nemci mali sa dostať do klepeca, lež vrátili sa potom tiež. Pri bitke utratili Nemci 5 dôstojníkov a asi 80 mužov.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Naši ľudovi vyslanci nedopustili, aby otázka o smluve s «Adriou» zaspala. Major, Buzáth, Farkas, Kubina, gr. Ján Zichy a menovite Rakovszky znovu a znovu napádali túto smluvu.

Štefan Rakovszky v dlhšej reči hovoril, že takýmto návrhom, ako je smluva s Adriou, nemožno zamedziť boj medzi merkantilistami a agrármi. Adria nemá sa dať oslobodenie zpod dane, lebo môžu povstať aj iné ľodné spoločnosti a pýtať si tiež takú vyhodu. Čuduje sa, že neodvislá strana oproti nápadu jedného z najväčších výdobytkov 48-ických: rovnosti v znášaní dane chová sa tak ľahostajne. Neodvislá strana nebráni dostatočne dieľo Ludvika Kossutha. Podáva resolúciu, aby Adria nebola oslobodená zpod dane.

Zatým gróf Aladár Zichy interpeloval ministra výučby, či je pravda, že professor na budapeštianskej universite dr Július Pikler v jednej svojej prednáške riekol k poslucháčom: «Mojím cieľom je, aby z vašich srdce vykorenil také malicherné pochopy ako je vlasť národ a náboženstvo, ktoré sú len prejavením ľudskej hlúposti a obmedzenosti.» A keď je to pravda, čo urobí minister proti tomu?»

Bod 27-tý smluvy, ktorý ubezpečuje spoločnosti Adria vymenu zpod dane liberáli už odhlasovali. Tolko predsa docielila ľudová strana, že sa tento bod na sneme velmožov má akosi premeniť. Nuž uvidíme.

Liberáli sami nie sú spokojní s tou smluvou. Ešte aj ministerpredseda Széll ohradil sa proti tomu, aby za túto smluvu celá vláda bola zodpovedná.

V záležitosti tejto mali liberáli aj súkromnú poradu a na tejto usniesli sa vraj, že predsa akúsi premenu dopustia na smluve.

Márnotratný syn.

V evanjeliu sv. Lukáša v kap. 15, 11—20 vypravuje sám Pán Ježiš Kristus podobenstvo o márnotratnom synovi:

«Človek jeden mal dvoch synov: i reknúť mladší z nich otcovi: Otče daj mi diel statku, ktorý mne prináleží. I rozdelil im statok. A po nemnohých dňoch, shromaždiac mladší syn všetko, odobral sa pres pole do ďalekej krajiny: a tam rozmarhal statok svoj, živ súc prostopašne. A keď bol všetko utratil, stal sa hlad veliký v krajine tej; a on počal núdzu trpeť. I šiel a pridržal sa jedného mešťana krajiny tej: a ten ho poslal do dvora svojho, aby pásol vepre (svine). I žiadal naplniť brucho svoje pokrmom, ktorý vepry jedly; ale žiaden mu nedával. Tedy prišed sám k sebe reknúť: Jak mnoho nájomníkov v dome otca mojeho má hojnosť chleba a ja ale (syn) tu hyniem hladom. Vstanem a pôjdem k otcovi svojemu a reknem jemu: Otče shrešil som proti nebú a pred tebou: už nie som hoden menovať sa synom tvojím, učiň mňa jako jedného z tvojich nájomníkov. A vstanúc šiel k otcovi svojemu.»

Veru, že nemôhol nám podať Pán Ježiš Kristus podobenstvom týmto vernejší obraz nešťastnej duše ľudskej, ktorá Boha opustila; ale zároveň nemôhol podať vernejší obraz nešťastnej spoločnosti ľudskej, ktorá Boha opustila a vzáctným dedictvom kresťanstva pohrdla, opovrhla.

Áno isto je, že neni bytostí šťastnejšej a pokojnejšej nad človeka, verne Pánu Bohu slúžiacoho a svedomite zákon Boží plniaceho. A rovne je to historický, dojepisne nevyvratne dokázano, že dobre viedlo sa národom kresťanským, že šťastní boli, že majetní boli, že chleba a všetkého hojnosť mali, dokúď verne zákon Boží plniac Pánovi a svrchovanému svojemu Tvorcovi svedomite slúžili. Na mnohých miestách v písme svätom čítame, že Hospodin Boh veliký slúbil, že dokúď budeme šetriť a svedomite zachovávať zákon jeho, že prijdú na nás všetky jeho požehnaní, že budeme požehnaní vchádzajúce a vychádzajúce; že budú požehnané naše domy, naše role, naše stodoly atď. Jestli že však nebudeme

šetriť a zachovávať zákon jeho, že prijdú na nás všetky zlorečenia, že budeme siať a jini budú žať a brať (za našich časov židovská plodinová bursa), že budeme stavať a jini že budú v domách našich bydlieť (za našich časov kresťania domy stavajú, židia ich z nich vyhánajú, židia v nich bydlejú) atď.

Z písma svätého vieme, jako Boh kedysi trestával židov národami cudzími pohanskými: kananejskými, filištínskými, kedykoľvek sa židia Pánu Bohu zpreneverili, Pána Boha opustili, a ku pohanským modlám sa obrátili, modlárstvu, modloslužbe sa oddali; tak trestá spravodlivý Boh i teraz spoločnosť kresťanskú, národy kresťanské, ľud kresťanský hroznými uzlovatými bičami, korbáčami židovstva za to, že opustili Pána Boha svojeho Pána Ježiša Krista, že si nevážia dobrodenia kresťanstva, že sa obracajú k modlám, že sa oddávajú modloslužbe, klaňajúc sa kliatbou Božou ztíženej modle-židovsko-zednárskeho liberalismu, jak to na vlastné oči vidíme i tu u nás v tomto našom sožidovstvom, sozdnárštelom orságu.

Na najvyšš spravodlivý Boh verne a vrchovatou mierou plnil, plní a plniť bude národom zasľubenia svoje, že prijdú na nich všetky požehnaní, dokúď jeho prikázania šetriť a zachovávať budú; keď ale jeho prikázania nebudú šetriť a zachovávať, že prijdú na nich všetky zlorečenia. A tieto zlorečenia, vidíme, že prichádzajú a sypú sa vrchovatou mierou na terajšie národy kresťanské; vidíme, jako pres všetek pokrok, pres všetkú učenosť, pres všetkú vzdelanosť mnohí, áno premnohí hladom hynú, zatým čo jini v prepychu, v bohatstve, v hojnosti všetkého oplývajú. Prečo to, jak to možno?

Preto, že sa nešetri zákon boží, preto že národy opustily Pána Boha svojeho Pána Ježiša Krista, preto že národy pohrdly kresťanstvom a vznešenými božskými zásadami jeho. Jak dešný, jak hrozný a príšerný je obraz biedy ľudskej, zvlášte ľudí chudobných a tried delnických! Neni chleba, neni šťastia, neni svornosti a spokojnosti medzi národami, pretože vystažovala sa zo spoločnosti národov kresťanských láska kresťanská a milosrdenstvo, ba i spravodlivosť. Ukážte mi i len jediný štát, jehož národy by boli spokojné! Kde je mesto, obec, krajina, zem, jejichž obyvatelia by neboli rozvadení, nespokojní, rozervaní?

Áno, zle je, veľmi zle, preto že kresťanské národy opustili Pána Boha, dobrého Otca svojego, preto že opustili dom otcovský — cirkev Božiu — v ktorom sa im dobre viedlo, preto že nevážili si dedictvo kresťanstva a vzácných pokladov a statkov jeho, za to teraz, jako marnotratný syn, hladom hynú, hynú hladom duše, hynú i hladom tela; lživá židozедnárska liberálna nauka zklamala ich, zanechala pustotu a prázdnotu v dušách jejich, v srdcáч jejich a o to, čo mali na statkoch, na majetkoch hmotných, pripravila, olúpila ich. A za trest určil im Boh pána krutého, tyrana hrozného; áno, národ kresťanský, národ to vyvolený musí teraz konať nízke, otrocké služby, pasie vepre — svine — národu Hospodinom zlorečenému, kľatbou božou ztíženému, národu totižto židovskému, a rádi by nasítli sa mnohí mlátom — pomijami —, ktoré veprom, sviniam sa dáva, avšak ani toho sa im nedostáva. A toto je ten najhroznejší trest Boží na národoch kresťanských, a tento hrozný trest Boží neodstúpi od nich, ale sťah ich bude dotúď, dokúď sa, jako onen márnотratný syn nenavrátia k dobrotvému svojemu Otcu nebeskému, ktorého tak hanebne opustili. I u nás v tomto našom sozídovštelom, sozедnársťtelom orságu kresťanské národy konajú a budú musieť konať nízke, otrocké služby a vepre — svine — pásť národu Hospodinom zlorečenému, národu to židovskému do toho času, dokúď sa nenavrátia k Otcovi svojmu nebeskému a nebudú šetriť a zachovávať zákony jeho, a zákony sv. cirkve jeho, zvlášte tie zákony, ktoré cirkev sv. veriacim voči obcovania so židami zachovávať prikazuje. (Vid «Kresťan» 1901 č. 5. p. 6—8). Do toho času, dokúď u nás kresťanské národy «jako svine umyté» v kalužine, bahne židozедnárskeho liberalismu váľaľ sa budú, do toho času ani pomyslenia na vyslobodenia sa z tyranského otroctva židovského, do toho času budú musieť kresťanské národy nízke otrocké služby konať, budú musieť vepre, svine pásť u národa Hospodinom zlorečeného, u národa totiž židovského, a ani toho mláta, ktoré sa veprom dáva, sa im nedostane.

Preto jako márnотratný syn vráť sa musia národy kresťanské k dobrému Otcovi nebeskému, ktorého nevďačne opustili. Vráť sa musia k Bohu a ku Kristu Ježišu a vráť sa zase šťastie jejich. A preto národy kresťanské nazpet, nazpet

k Bohu. Smerte sa s Bohom a nastane šťastie v rodinách, a keď v rodinách tak v obciach, a keď v obciach tak v celých zemách a štátoch. Kristus je pánom všetkých národov. «Žiadaj odo mňa národy a dám Tebe dedictvom národy, a majetkom tvojím končiny zeme.» Žalm 2. Kristu Pánu musí tam všade kde Ho zosadili vráteno byť Jeho pánsťvo, Jeho svrchované miesto. A uznať musia národy: «Zhrešili sme, nie sme hodní menovať sa národami kresťanskými,» a Boh dobrotivý všetky príkororia zapomenie, odpustí národom a zase im žehnať bude. Áno, živý je dosaváď ten starý, dobrý, milosrdný Boh a večne pravdivé zostane slovo jeho: «že spravodlivosť vyvyšuje národy, hriech však že národy biedne činí.» (Prísl. 14. 34.)

Andrej Rojko, vyslúžilý farár.

O hnojení.

Komora, a čo ako by bola plná, keď vynáša sa z nej a nedoplňa sa, časom vyprázdni sa. Taká komora a či «špajza» rastlinám je zem. Zo zeme vždy len vynášať a nikdy nedonášať do nej, vyprázdni sa a stane sa neúrodnou, prázdnu.

Vieme, kolko výživných látok vezme úroda na jednom uhorskom jutre (1200 □ siah). Sľaťa zrnité vezme pri obstojnej strednej úrode 15 kg, fosforovej kyseliny 30 kg, dusika a 25 kg, drasla. O tolko je zem neúrodnejšia, kolko z nej vzala úroda. A keď vezmeme do ohľadu, že zeme uae na fosforečnú kyselinu sú chudobné, ako tiež zeme na Horniakoch na humus, z ktorého vyvinuje sa dusík, tiež nie sú bohaté: vtedy po troch rokoch vyprázdňime komoru, že sa nám 4., 5. rok ani sľaťa nevráťi.

Veźmeme na pr. zemiak, o ktorom hovoria, že hubí zem a mární hnoj. Zemiak vezme zo zeme 15 kg, fosforu, 37 kg, dusiku a 55 kg, drasla. Teda viacej stroví zo zeme, nežli obilie. Väčšiu potrebu má na dusík, ktorý je hlavnou čiastkou maštalného hnoja; nasledovne zemiak ničí hnoj.

Aby sa teda komora zeme nevyprázdnila, aby na zasiaté rastliny neprišiel hlad, musíme ich hnojiť, te jest nahradzovať tie výživné látky, ktoré strovila úroda. A či sa to vskutku nahradzuje? Áno. Lučba vykázala, že v 1000 kg. (asi jeden dobrý voz) dobre udržaného maštalného hnoja nachodí sa 750 kg. vody, 212 kg. humusu, tvoriaceho dusík, obsahujúceho v sebe suroviny, a 38 čiastok rozličných solí a minerálií. Potravných látok, ktoré rastliny kú svojmu vývinu potrebujú, nachodí sa v 1000 kg. dobre udržaného maštalného hnoja — nie daždóm vypláknutého — 4.2 kg. dusiku (nitrogén), fosforovej kyseliny 1.9 kg., drasla (káľi) 5.0 kg., vápna 4.5 kg.

Tolko je treba rastlinám výživných látok v dobrom

a, ako už rečeno, nie daždom vymoknutom hnoji, ktorý slnce nevypaľuje a hnojnica zpopod neho neodteká dvorom von na ulicu.

V takom vyplákanom hnoji, aký naši gazdovia vyvážajú, niet ani tretiny spomenutých výživných látok, ba ani folko v zime vyvezenom a vyvetrenom. Teraz na jedno uhorské jutro (1200 □ siah) treba hnoja 15.000 kg. t. j. 15 vozov, a teraz z tohoto hnoja zasiaté žito vezme 15 kg. fosforu, 30 kg. drasla (káli), 20 kg. dusíku; druhý rok 7,5 kg. fosforu, 2,5 kg. dusíku, 20 kg. drasla. Na tretí rok zostane 2,5 kg. fosforu, 5 kg. dusíku, 5 kg. drasla, A čo na štvrtý rok? Nič, tu treba hnojiť znovu. Poznámavam, že musí to byť dobrý hnoj slamenistý, s dobrým stelivom pomiešaný, a vyvozený do ľahkej hlináčky, ulahnutej pôdy, ze ktorej sa nevyparuje. Vo vápenistej, riedkej, ľahkej pôde, aká je tiež piesková, hnoj maštalný nedrží tri roky; vo vápenistej iste nie, lebo tam chytro hnijú surové látky s hnojom vyvozené, dusík tratí sa do povetria, alebo ako to naši gazdovia hovoria, že vápenná a piesočnatá zem hnoj spáli. Myslím, že bude dostatočné spomenúť ešte toto o hnojení. Kto nemá v roli hnoj, nemá živnosti, nemá úrody. Hnojenie je daň, ktorú gazda musí platiť zemi za to, že mu živnosť, zrno, vypestovala. Na toto on má právo, na slamu a steblo nie, túto má zemi vrátiť prerobenú v podobe hnoja. Predá-li ju, — a to len planý gazda urobí, — vtedy ukrivďuje zem, a táto krivda, zemi zapríčinená, vypomstí sa na gazdovi, keď mu táto povie: ako ty mne, tak ja tebe; čo tú hľadáš, keď si do mňa nič nevložil? Tak to robí

Všemohúci Stvoriteľ s rastlinami, ktoré opatruje po skalách a inakších pôdach. Keď semeno dozreje, odnesie ho vietor, steblo však zostane na mieste, uschne na mieste a zhnije, aby tvorilo humus — hnoj potrebný ku vývyntiu budúcej rastliny. Učiť sa má z toho roľník: zrno patrí mne, slama ale zemi, ako daň, strovená hospodárskymi zvieratmi, obrátená na hnoj a vyvezená nazpät, odkiaľ prišla.

Niektor povie: prvej sa toľko nehnojilo a mali dobré úrody. Áno, ale prvej bolo viac prielohov, nesilili rok po rok zem k úrode, ale len každý druhý alebo tretí, a za tie dva roky pôda nadobudla, následkom rozkladania, rozmelkovania mineralií k výžive rastlín potrebné látky, a potom nechávali väčšie strniska, viac pásli statok a ten vracal to výkalmi svojimi, vahradzoval utratené látky, humus v zemi hnijúci. Dnes i lúky berú pod orbu. Prielohy zriedka vidaf, a preto dnes je i väčšia potreba hnojenia, lebo zem viacej rodi.

Hnoj teda je a bude vždy dušou gazdovstva. Kto veľa hnoja dorába, role svoje pováza, ten máva aj peknú úrodu. Lenže chyba je tá, že s týmto hlavným činiteľom gazdovstva hospodári najmenej sa zaoberajú on nedbajú a ho nedorábajú. *Z «Nauky o hospodárstve.»*

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Z Ameriky: Plymouth Pa. Ján Hanušovsky 25 kor.;
Oféra v deň sv. ruženca na Hore Levočskej 62 korún;

z Iglova: Maria Kravec 2 kor., Katerina Kvitko 67 kor.;
z Levoče: Anna Demečko 2 kor.; z Podradza: Maria Benko 2 kor.; zo Spišských Vlachov 2 kor.; z Košic: N. N. 14 kor.; z Lubotiny: Zuzanna Lisčinský 5 korún;
z Černovej: Ružencovi spolok 40 kor.; zo Žakarovec: Michal Mihalik 3 kor.; zo Zvolena: N. N. 2 kor.; z Patovec: Juraj Jusko 1 kor., G. Szabó 80 hal., O. Bogyiš 40 hal., Maria Bogyiš 40 hal.; z Okolična: Julia Linčovský 2 kor.; z Trenčanskej Turny; Bohuznámy 10 kor.; z Liptovského sv. Jána: Maria Sokol 1 kor.; Anna Lenko 40 hal., Anna Malatinský 20 hal., Maria Faber 40 hal.

***

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovali.

Z Dargova: Alžbeta Koš sbierka od údov ružencového braterstva 48 korún; z Košic: Anna Dobranský 1 korunu, Anna Zahradník 1 korunu.

BESEDNICA.

Medveď a Talian.

Viedol Talian lesom
Medveďa vyučeného plesom;
A tam v návalu
Rozpomienky na slobodu bývalú
Začal sa búriť väzeň strašne,
A búril silou vášne,
Tak že, skrušiv okovy,
Vyrval sa Talianovi.
Nemal však natom dosť,
Že dobyl nazpät voľnosť:
Lež chcel, aby pozatým
Talian bol jeho zajatým.
Podržal ho a strehnul bedlivým dôhľadom.
Musel teraz Talian tancovať pred medvedom.
A zprvu síc veľmi ho to tešilo,
Vo krátce však sa mu zprikilo.
Bo hľa lačnie, a pre ostríhanie väzňa
Kde pokrmu vziať, nezná.
Reknul teda po čase nemnohom:
Id, človeče, s Bohom!
Si mi nepríhodný;
S tebou nie som ani ja slobodný.

***

Medveď videl, čo nevidia národy a štáty,
Že kto iným odjima voľnosť, sám je jatý.
Vifaz síc kľučári:
Lež žalárnik býva tiež len v žalári.

Slepec a jeho vodič.

Slepý zobrák mal nos tak čujný,
 Že keď prišiel do dediny,
 Hneď učul, kde pečie sa chlieb nový;
 A keď dostal kus takého,
 Zriedka kedy dal z neho
 Vodiacemu ho za palicou chlapcovi.
 Natom pohneval sa chlapec,
 A chcel od zobráka preč;
 Žiadal ale
 Vymstif sa prv nad ním dokonale.
 Jako teda šiel s ním poľom,
 Postavil ho proti vrbe čelom,
 A reknul: Tu široká hrádza čaká teba;
 Rozohnať sa a mocno skoknúť treba.
 Slepec rozoženie sa s celou slávou,
 Skokne — a prask do vrby hlavou!
 On sebe leb roztresknul, ubohý;
 Chlapec ale smejúc sa, v nohy.
 Netrvala však dlho radosť jeho,
 Lebo boží hnev na každého,
 Kto ukrivdí slepca a blázna.
 Jako bežal, šelma bohaprázna,
 Medzi krovím po úbočí,
 Vyfal mu šíp obe oči.
 Nepoznal viac nikdy, čo noc, čo deň;
 A musel byť i sám voden. *J. Záborský.*

Próba o zásluhách a ich chorobe.

— Punktiroval: Lujz Cvajfúz, feldčiar. —

Keď kupuješ strieborné hodinky, retiazku, prstienok pre snúbenicu alebo až si zámožnejší v budilári, ešte aj zlaté zaušnice, to pozreš sebe najprv «próbu», pravda? t. j. znak a štempel na tom striebre a zlate, či tá látka je vskutku striebrom alebo zlatom. Tento úradný znak vtlačení do striebra a do zlata je obrana proti nesvedomitým a po kmínsky smýšľajúcim ľuďom, by kupiteľa neošudili a miesto striebra mu piglajzovú látku do ruky nepodstrčili.

Tak sa to má aj so zásluhami mnohých ľudí. Ich zásluhy častokrát sú len striebrom ofuknuté, ako china-striebro; látka ale ich je piglajzová, olovená, bez ceny. Bárš by tie ich zásluhy byly vyfotografované na prsách, na kabátoch v podobe medajlona, hviezdy, krížika a retiazky, látka tých zásluhov ale môže byť len piglajzová, olovená bez ceny a pred Pánom Bohom a pred svedomím alebo pred poriadnymi ľuďmi majú potom tie všeliaké odznaky toľko rešpektu, akoby im na prsiach a na kabáte len starý, hrdzavý, železný kliniec alebo podkovička vysela. Preto mnohí ani neľúbia v kostoloch chínske-striebro, lebo to je len klam na oko, vec nemá ceny, a v kostole švindlovať a klamať sa nemá; kde nemôže byť opravdové striebro, tam nech je poriadny bronz a drevo — to tak statočnosť žiada.

Aj zásluhy musia mať svoju próbu a štempel nebeský, aby oni za dobrú látku a nie za piglajz, blech a

olovo byly v nebi prijaté. Že je tomu tak, to Spasiteľ náš ukázal Apoštolom, keď ich upozornil na štempel a znak nebeský zásluhov. Tento štempel ich je: dobrý a bohumilý úmysel. Pod chórusom baziliky Jeruzalemskej stála chrámová pokladnica — veľká železná puška — do ktorej veriaci vkladali svoje obety. Okolo tej pokladnice išli na oferu veľkí páni, prednejší svet a bohatí farizeji, zákoníci, fiškáli a nadutí kňazi židovskí a medzi hrmotom veľkým sypali oni svoje fažké strieborné päťkorunáky a niektorí hodil tam z vysoka aj zlatý dukát, aby ľudia ho aj videli. Však vieš, ako to býva: páni idú všade po predku a chudoba za nimi, tak aj za týmito bohatými išla aj jedna chudobná hoferkyňa vdova a matka dietok, a zo svojej šatky vyvinula jeden halier a tichúčko ho tiež tam vložila. Spasiteľ náš dával pozor nie kto čo a kolko dáva, ale s akým to on úmyslom dáva, a počusky hovorí Apoštolom: Pozrite hen tá chudobná ženička viac dala, nežli tí ostatní dohromady dali, lebo ona čo mala, dala všetko a to pre Boha a česť jeho. — Teda ten jej halier mal próbu: nebeský bohumilý úmysel. Ostatných zásluhy byly látky piglajzovej, olovenej, ľudskej chvály, ctižiadosti, pýchy a chvastánie sa pred ľuďmi. V nebi majú teda tiež takzvaný: «punzírungs-amt», úrad na štemplovanie zásluhov. Hlavný vezér-igazgató, t. j. direktor je sv. Michal Archanjel s väzkami a s ohnivou metlou. Keď človek už docestoval ku hraniciam večnosti a prešiel už ten posledný tunel hrobový a chce sa dostať do nebeskej čakálne, sv. Michal vezér-igazgató reviduje tie zásluhy, či majú oni štempel dobrého úmyslu, platného pred Bohom, potom ich položí na väzky, ktoré sú citlivejšie, nežli v apatiekách majú, a odváži ich, či tá farcha látky striebornej a zlatej aj zodpovie predpísaným zákonom. A keď on zbadá, že veru ani štempela božieho na nich nenie, a len špina chvály a zisku ľudskeho je v nich ako hrdza vožratá, a že sú tie zásluhy ešte aj zlé skutky, švindlerstvo a klam: vyhodí to všetko z väzok von do ohňa večného a švindlerov, ktorí chceli so zásluhami ešte aj nebesá oklamať s tou ohnivou metlou poza uši tak vyšľahá, že oni aj sami od seba bežia do žalára smrti večnej, kde im na rohy vypália štempel zatracenia.

My mnohokrát vidíme na svete krásne odznaky zásluhov krátkozrakej uznanlivosti ľudskej povešané na prsách, na kabátoch, na krkoch, na bruchách, na chrbátoch, na hlavách, na prstoch, na plecách ba ešte aj nad sedadlom ľudským, teda skoro na každom tom biednom úde ľudskeho tela. A to vo všeliakých podobách: krížiky, medajlony, hviezdy, retiazky, zlaté strapce, červené gombíky, čapice, paličky, kráglíky, kepienky, stuštičky a všeličo iného, čo márnosť ľudská navymýšľala a pýcha nadišputovala, a štreberstvo, baženie po čačkách nazháňalo. Celý svet tak vyzereá, ako by byly vždy fasiaňgy, v ktorých tanečnice mužským vešajú na prsá všeliaké a mnohokrát aj posmešné odznaky kotilionové za šikovné jašenie sa a vyskakovanie tanečné.

Mnohý by veru za svoje takzvané zásluhy — nie vyznačenie — ale statočných 25 palíc na svoj mastný zadok, alebo ako v Číne robia na svoje sadlom vytapa-

cirované bruško zaslúžil. Lebo vieš, že ľudia aj zásluhy pančujú a falšujú ako víno. Preto veľí múdrejší svet na mnohých tak vyznačených prstom ukazuje a hovorí: «Ľafa! ale čo hen ten postváral, keď je tak vyznačený? začo? prečo? Žiaden nevie.

Sú ľudia, ktorí nemajú v hlave nič, len prázdnu dutinu, jaderká im vypadaly ale majú súcu papuľu na zásluhy, s ktorou papuľou a jej ozvenou pozornosť chcú na seba vzbudiť a na shromaždeniach v schôdzkách počnú revať: «uraim! uraim! vlasť je v nebezpečenstve! Ultramontáni, klerikáli, panslávi, vlastizradcovia, kňazi, antisemiti ohrážajú naše liberálne kapitolium, naše masné hrnce! Uraim! igen uraim! — a toto chcú byť veľké zásluhy o vlasť, súce na vyznačenie! A to celé je len s vylátenou slamou vypchaté strašidlo pre sprostých vrabcov v konopách.

Mnohý veľko-handlier vedel seba šikovne svojim obchodom milliony do svojej kapsy vopchať a preto má ohromné zásluhy okolo svojho vačku, a zato aj čaká vyznačenie s nejakým titulom rytýrskym. Kde veru práve rytýri opravdoví nikdy nehandlovali ale vo vojnách sa vyznačovali.

Ja ako gazda, keď dobre predám kravu, sviňu, syr, mlieko a sliepky alebo husy — mňa ešte žiaden za to nepochválil ani mi veru nepovedal, že som «ritýr» odtiaľ a odtiaľ, za to čo som predal, ba ešte mi nadali do dráčov, keď som tie moje veci nechcel dať ľuďom zadarmo.

Sú aj niektorí, že keď u vyššieho pána, ktorý má veľký vplyv, pri stole jeho nielen tanierky ale ešte vo veľkom toaste mu aj päty oblizujú, hneď nafukujú svoju prázdnu hlavu zato so zásluhami, ktoré by vraj mali byť odmenené.

Zásluhy sú všeliaké: ku pr. sú aj stupavskej volby zásluhy pre šibenice, kde ľudia, ako hovädá, v blate, v dážde v zime, o hlade dni a noci mučili, trápili, aby ich len práva volebného a slobody ozbijali, ktoré práva od kráľa sankcionované zákony bránia. A mnohí otcovia zmorení skrz hovädské nimi nakladanie nastydli a v horúčke o to právo aj o život prišli. Akýže odznak zaslužia takí rytýri? — V Anglicku majú pre takých rad Lynch zvaný, pri ktorom takého rabovníka práv a slobody o život privedú. Nuž to sú Angličani, u nás to tak není. U nás bývajú takí rytýri vyznačení ináč.

Ale čože by si ty povedal na to, keď by niekto ako zámožný človek daroval štyri haliere na obetu, aby pán farár môhol dať kostol vybieliť alebo podlohu vymaľovať keby on aj žiadal, aby sa to dalo aj do novín, by o tom aj ľudia vedeli a síce ešte viac, nežli Pán Boh, že on ako veľkodušný, dal na česť božiu a vymaľovanie chrámu štyri haliere! Že aké on má hľa zásluhy pred Bohom a pred ľuďmi!! Čo by si povedal? A keby k tomu ešte aj pán farár sebe vysoko viedol, že on dal kostol vybieliť a aj na štukatúre veľké božie oko namaľovať, ktoré sa má dívať na ľudia a na ich úmysle v kostole! A ten istý pán farár by všade robil krik, aké on má veľké zásluhy, že dal za tie cudzé štyri haliere to božie oko namaľovať, a

toľko by robil ten krik o svojich zásluhách len aby sa to aj pán biskup dozvedel a ho za to aj odmenil. Pravda, ty by si povedal: no! veď je to povinnosťou obidvoch: zámožný aby dal na česť božiu z toho čo mu Boh nadelil, a pána farára povinnosť je kostol čisto držať, vybieliť dať a z pavučín očistiť. To sú teda nie zásluhy, ale povinnosť. Ako svätý Pavel hovorí: «čo sme museli spraviť, sme spravili, ináč sme len neužitoční, daromní sluhovia!»

Od dobrého úmyslu závisí všetko, toto je ten opravdový štempel, ktorý pri dveroch večnosti revidujú. Tam na «čačky» a chvastačky nič nedajú s nimi len podkurujú pec.

Luiz Cvajfús, feldčiar.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už et. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prílepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pofahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

«Prešporský gróf». Jeho veličenstvo udelil gr. Žtefanovi Pálffymu hodnosť prešporského grófa a zámockého kastellána so všetkými s tou hodnosťou spojenými právami. Prešporský zámok a čo k nemu patrí povýšený bol na grófstvo roku 1598 a hodnosť prešporského grófa bola za dlhý čas spojená s hodnosťou prešporského hlavného župana (comes supremus et perpetuus Posoniensis). V hodnosti nasleduje prešporský gróf hneď za krajinskými zástavníkmi (barones regni) a je členom snemovne veľmožov.

O výchove talianskeho kráľa. V taliansku vyšla teraz zajímavá kniha, v ktorej pôvodca Luigi Morandi

mnoho zaujímavých epizódok podáva zo žiackeho života kráľa Viktora Emanuela II. Medzi týmito najzaujímavejšími epizódami je, ktorá sa prihodila medzi generálom Osiom a dedičom trónu. Generál, ktorý bol chýrečný o svojej neuprositeľnej prisnosti, vyučoval dediča trónu vojenskej vede a nebol práve ohľadom na stav svojho žiaka, keď ho treba bolo pokarhať. Jedenkrát sa Osio na dediča trónu veľmi ostro osopil, lebo mu zle odpovedal z taktiky. Dedičovi trónu, ktorý sa vždy podrobil discipline sa to trochu primného zdalo a preto riekol:

— Pán generál, vy zabúdate, kto som!

— Čo by som zabúdal — riekol Osio hnevne — ale nech si vaša vysosť zapamätá, že kto je somár, ten či je to synom obuvníka alebo kráľa, vždy len somárom ostane.

Mladý princ išiel na druhý deň na ponosu k otcovi, ale kráľ Umberto mu odvetil:

— Osion má pravdu.

Jubiläum. Romuald *Zaymus*, r. k. farár v Bytčici (trenč. st.), ktorého na celých Horniakoch znajú ako prikladného kňaza, výtečného pestovateľa hospodárskych plodín a horlivého rodoluba, slávil minulé dni 50-ročné kňazské jubiläum. Ku počte jeho dostavilo sa asi 70 hostí, kňazov i svetských pánov. Slávnostnú kázeň mal vp. *Gáli*, katechét zo Žiliny v ktorej poukázal na mnohé zásluhy ale aj trápenia jubilanta. Vp. R. *Zaymus* je jeden z tých neohrozených rodolubov, ktorí nikomu a ničomu k vôli nezatajú svoju rodolásku, lež práve preto od nehodníkov bývajú nenávidení. Tým chválihodnejšie je, že teraz všetci okolití hodnostári duchovní súčasťní sa na slávnosti jubilárnej. Boh ho živ na mnohé letá!

Slovenský Spoločnosť v Budapešti usporiada dňa 5. mája 1901 večer 8. hodine vo svojich nových miestnostiach (József főherceg szálloda, Kerepešská cesta) «Zábavnopoučný večierok», ktorého dľa možnosti bohatý program zloží sa z hudobných prednášok na piáno a tamburici, z rečenia, zo spevu, z poučného prednášania a z komických predstavení. Vstup bude voľný, teda platí nemusí nikto a súčasťní sa môže na večierku každý poriadny človek. Aj ten najchudobnejší bude vďačne vítaný.

Ihly v ľudskom tele. Z Paríža píšú: Zajímavý prípad zamestnáva teraz parížskych lekárov. Jedno 16-ročné dievča pred piatimi rokmi prehltnulo hrbu šijacích ihál, nestalo sa mu nič a dievča i samo myslelo, že ihly z nej už dávno vyšly. Teraz ale ihly jedna za druhou derú sa dievčafu zpod kože von a jeden lekár, pod jehož stály dozor dievča postavili, poslal už 120 ihál vyťahoval jej z tela pomocou štipca a ešte vždy, nové a nové ihly derú sa na povrch tela. Dievča pri vyťahovaní ihál necíti žiadnu bolesť a cíti sa dobre.

Nevolaný hosť. Známý vyslanec Komlóssy vybral sa tiež do pešbudínskeho hradu k slávnosti odovzdávania kardinálskych klobúkov v plnej kanonickej paráde, ale pri vchode do hradu pristavila ho stráž, lebo na slávnosti nemal žiadnej funkcie, ani nebol pozvaný. Musel sa s hanbou vrátiť.

Križ. Trapný výjav odohral sa v hlavnom meste pri VI. okresnom súde v úradnej miestnosti kráľ. podsudcu dra Štefana Petza. 20. m. m. predpoludním v jakej pravitnej záležitosti dostavil sa k sudcovi kandidát pravitárstva dr Max Ladányi a ukážuc na krucifix stojací na stole spýtal sa sudcu:

— Z nariadenia vlády je tam ten križ alebo pán sudca samovoľne postavil ho ta?

— Do toho vás nič, — odvetil sudca.

— Žiadam, aby pán sudca odpovedal na moju otázku, — riekol na to Max Ladányi.

Sudca na to upravil k poriadku Maxa Ladányiho a počal pojednávať. Prišiel rad na právnu záležitosť pouličnej železnice a sudca spýtal sa, že kto zastupuje zažalovaného?

— Ja, — odhlásil sa Max Ladányi z výklenku okna, kam sa bol po škriepke utiahol.

— V okne chcete pojednávať? — poznamenal sudca, na čo Ladányi rozčuleny odvetil:

— Ja pri takom stole, na ktorom stojí krucifix, nebudem pojednávať?

Sudca znova upravil Maxa Ladányiho k poriadku a krem toho posúdil ho na sto korún pokuty.

«**Ústavné trovy**» robia pánom liberálnym vyslancom veľké starosti. Ludová strana má v tomto ohľade lepšie výhľady. «Alkotmány» sdeľuje totiž, že už dosiaľ došlo z rozličných strán mnoho osvedčení od voličov, uchádzajúcich sa o kandidátov, že oni chcú voliť zo zásady a nie za peniaze alebo pijatiku, ba že nereflektujú ani na zákonom dovolené povozné, lebo oni pôjdu na voľbište alebo pešo, alebo na svojich vozíkoch bezplatne. — Tak sa patrí.

Železnica medzi Štrbou a Smokovcom. Minister obchodu predložil koncessiu na predpráce stavať sa majúcej železnice medzi Štrbou a Smokovcom. Predpráce už aj započali. Železnica bude zčiasťky riadnokoľajná, zčiasťky zubokolesná a zaiste prispeje ku pozdvihnutiu návštevy našej čarokrásnej vysokej Tatry.

Veľkodušný biskup. V severnej Amerike v Newarku zomrel biskup Wigger. Celý svoj majetok rozdal chudobným a podporoval študujúcich, ktorí chceli vstúpiť na dráhu kňazskú. Každoročne venoval 1000 dollárov na ozdobu svojho stolného chrámu. Pohrab mu pripravili tamojšie cirkevné spolky.

Križ na universite. Rektor university budapeštianskej vyhlásil výrok universitného senátu pre vyvesenie križa pod vyšetrovanie postaveným poslucháčom. Senát posúdil 73 členov Veľkého výboru kresťanských poslucháčov university na rektorské pokarhanie v prítomnosti všetkých členov universitnej rady.

Vražda v bani. Z Levoče oznamujú: V bani Bindt (Spiš) udala sa 24. apr. krvavá vražda. Baník Jozef Mesiar povadil sa so svojim súdruhom Jurajom Kačírom, na čo Kačír čakanom tak udrel Mesiaru po hlave, že tento naskutku vypustil dušu. Smutný bol to výjav, keď zo šachty vytiahli mrtvolu zavraždeného robotníka a na mrtvé telo vrhla sa úbohá vdova s tromi sirotami. Vraha chytili.

Zavraždení missionári. V Novej-Guinei domorodí obyvatelia v m. t. zavraždili 2 anglických missionárov.

Ctitelia Marianskí z okolia Trnavy. S týmto Vás nižepodpísaný upovedomuje, že processia púte do Maria-celly tohoto roku pojde z Trnavy dňa 6-ho mája. A síce ráno o 6. hodine je sv. omša v Paulinskom kostole po sv. omši pojde processia ku železnici, kde dočká ľudí z okolitých dedín a o 12. hodine sa pohne z Trnavy. Cestovné útraty sú jako obyčajne 6 zlatých. Modleníci sú mimo mňa ešte traja: Bažány, Císar a Fekete. V Trnave 11. apríla 1901. S úctou Jozef Kristófik.

Ako bojujú proti alkoholizmu v Pešťbudíne. «Alkotmány» sdeľuje: Dvaja-traja chytráci a hrba židovských sociál-demokrátov ustanovili, že aj v Uhorsku zavedú pohyb proti špiritusu. Náčelníkmi tohoto pohybu sú: Adolf Goldner, Vilhelm Büchler, Vilhelm Friedrich a Eduard Baron. Na dvore krémy pri plných pohároch pivových zvykli vydržiavať svoje shromaždenie na oblaženie sveta čeliace... Je charakteristické, že dosiaľ uzavreli len to, že dňa 19. apríla o 1/27 hodine večer na dvore hostinca Miakitsovho na kerepešskej ceste utvoria «spolok proti užívaniu liehovín»

***

18ročný bôľ hlavy úplne vyliečení. Nasledovný príspevok došiel pánu Albertovi Müllerovi.

Vysokoctený Pane Müller! Keď obdržal som Váš *elektro-magnetický kríž* R. B. 86.967, osvedčujem, že som už docela po krátkom nosení tohože z môjho 18ročného bôľu hlavy vyliečený a vyslovujem zato moju najúprimnejšiu vďaku. Prosím, pošlite mi s dobierkou, ešte jeden dvojnásobno *elektro-magnetický kríž* R. B. Nrp 86.967. V Szonte, 18. februára 1901. S úctou Anton Bakics, tesár.

DOPISY.

Riga, (Rusko).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Ja som dávný odberateľ nášho obľúbeného Kresťana. S radosťou čítavam každé číslo. Dopisov som už tu mnoho porozumel aj od našich drahých bratov, ktorí sú po svete rozejdení. Avšak z Rigi ani jedného dopisu ešte nebolo; tak mám v známosť priniesť našim drahým rodákom jednu smutnú novinu, dňa 17-ho marca večer zosnul v Kristu drahý náš rodák, tiež odberateľ nášho obľúbeného «Kresťana», Martin Belák z Rovného. Dňa 20-ho marca sme sa zišli všetci, aby sme odprovodili na poslednú cestu nášho zosnulého drahého rodáka. Na cintoríne bola v kapli zvláštna modlitba za nebožníka. Zostal po ňom jeden syn menom Martin. No smutné to polozenie tej ubohej sirotky tu v cudzine, ktorý je tu teraz bez všetkej rodiny. — Pohrab jeho zosnulého otca bol

vzľáštne obdivovaný, nie skrz krásu, ale skrz toľký národ, ktorý sa tak pobožne zišiel.

Našich bratov je tu asi štyridsať; dve komanie a tretia bola zosnulého! Drahí bratia a rodáci naši! pomyslime si na toto naše smutné polozenie! Keď ideme bárs ktorýkoľvek z domu, nevieme žiaden, či sa vrátíme, a či nie; či tá manželka, alebo dievky, alebo matka neodpro-vádza nás na poslednú, či sa už posledný raz neroz-chodíme.

O našej rodnej Vysokej nič nevieme takého nového, iba na to sa tu naši bratia veľmi potešili, keď sme čítali v čísle 10., že je náš kostol už tak skvele ozdobený a aj už znovu slávne posvätený. Toto je vážna vec, pochvala našim občanom, ktorí sa složili na túto vec. Za toto Vám naši drahí bratia tu srdečne ďakujeme.

S tým zasielam srdečný pozdrav našim drahým občanom aj drahým rodákom.

S úctou zostávam

Jozef Janský.

***

M. Borové.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášho všeobľúbeného «Kresťana», by ráčila mojich pár riadkov, uverejniť.

Malo-Bobrové v liptovskej a Chlebnice v oravskej stolici, sú susedné obce. U nás v Malom-Borove je jako v Siberii, Chlebniciania polovicu jarnej práce skončia, kým u nás začnú pre veľké sňahy, ktoré tu majú takrečeno otcovizeň každý rok na hornom Uhorsku, lebo neskoro sa stopia a včas napadnú. Ale zato je tu svet zdravý, červený, mocný. Slabému tu nemožno ani vyžif, lebo je prinútený od malička farchy na sebe nosiť, lebo s vozom je biedny prístup. Tak mnohí odtiaľ utekajú bývať ku Mikulášu.

V Kvačanoch máme potravný spolok, ktorý z počiatku s mnohými nepríjemnosťami bol spojený, tak že pán farár kvačanský ako predseda spolku mnoho vystál preň od surových, neuznanlivých ľudí. Teraz sa ale polepšilo. Tak aj v Chlebniciach pán farár, ktorý pred rokom prišiel, divné veci činí, s telom a s dušou obetoval sa za Chlebnicianov, aby ich vymôhol od prefikanosti cudzopasníckej. Založil im potravný spolok, aj licenc pre nápoj, ktorý občania si sami žiadali. Tak občania idú na svoju ruku gazdovať a nie na krvožížnicov cudzopasných. A tak písali do nášho hlavného Consumu do Pešte pre strovu a rozmanité veci, aby čím skôr poslali tovar, na sviatky. Izraelský národ ale odpísal v mene obce, že už tovaru nepotrebujú Chlebniciania. Z Pešte občanom prišla odpoveď, že prečo to nechcú? Na to žiadali odpoveď, že kto im to písal, ktorú aj dostali. Občania zas odpísali: nie žeby sme nechceli, ale aby už tu bolo. Nuž na sviatky, keď ľud najviac berie. Izraelský národ chcel kresťanov previesť.

Z toho tedy občania si namysleli, že kto im jamu kope, že aj do nej vpadne. Uzavreli všetci vospolok, kto sa opováži Izraelské flaše hore dnom obracať, pod poku-

to je zaviazaný 5 zl. bez prekážky složiť, načo aj spoločne pristali a žiadali aby im pán farár aj licenc vymôhol. Izraelský národ ale udal na financ-direkciu, že sú tam tri krčmy, že viac vedľa duší nepotrebné. Keď financ-direkcia preskúmala, len jednu za krčmu uznala, len tú, kde bola trafika, a tí čo od litra predávali, museli prestať. A tak kresťania obdržali licenc, a jako hrdí junáci sa smele postavili na nohy teraz, že žiadon Izraela ne navštíví, trúnok majú o mnoho lacnejší a lepší. Čo majú dať židom, to kresťanom v rukách zostane, už sa Izraeli nebudú páš na kresťanoch ako tí Bachusi; už je vraj dosť toho!

Tak aj v Malom-Borove svet je, akoby preporodený od siedmých rokov. Tuná je svet dosť dobrý, poslušný, len vodcov dobrých potrebuje.

Na tento čas nám tiež hviezda zasvietila ako kedysi pohanom. Boh sa predsa smiloval nad nami.

Na Velkom-Borove budeme mať missie okolo nového roku.

Tuná len jedna Mariška, na pálenku frišká sa najde, čo ku židom kuknúť zajde. Ostatní sa dali teraz na pokania, žid je každý pokornejší, rád sa ľudom kľania. Ako líška chvostom, teraz sa tak krúti, kto kolo krčmy ide, hneď sa von vyrúti. Vždycky stojí v prahu, lebo mu naháňa do nohavíc strachu, že z čoho bude žiť, keď svet posľuboval, že nebude už piť, iba práve pri chorosti, pre nás židov bolia kosti. Keď na prahu stojí každého sa pýta: «ej shúshed! zhaboli sthe ko mne?» a pekne ho víta. «Veru som nezabol, ale sa mi náhli», «ale phodthe že kho mne, dá vham čhosi Ráchli». «Nemám času teraz, dobrému čas neušiel, sídeme sa neraz.»

Židáka to mrzí, že ho neposlúchne, ale letí k Ráchli do ucha jej suchne. «Vieš čo Ráchli mhoja, neviem jakho sthojím then svet nás obchádza, ale mi slubuje nás navštívíť. Nad thým srdce khojím.» Vieš thy čho, mhoj Lefko? darmho čhakaš všetkcho, čho mháme, soberme bhatochy na plheca, peniaze a knichy vtrepme tho do vreca. A thak sa soberme poďme v inšiu strhanu, bhoda jich tham chochórhuchý šchlak trafíl, khead nám the fharári dhali thakhú rhanu. Thy mhoj milý Lefkcho drahý, čho bys ti thu na ľud čhakaš, zosthal by si nahý.

Šťastnú cestu všetkým židom ku Palestine!

Nech žije ľudová strana! Nech víťazí kríž Kristov nad nami, aby šli liberáli všetci za nami. Pán Boh nám pomáhaj!

Ján Vdovka.

***

Zo Štiavniku, pri Velkej Bittči

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Nie z mojeho presvedčenia ale na výstrahu našim ct. čitateľom píšem tento môj dopis, lebo naši česnekoví a opratoví roztrusujú pomedzi ľudom, že do nášeho Kresťana len samí farári a kapláni píšu a to len to, že čo jejich osoby interessuje. Ja to chcem pred čitateľstvom vyznať, že ja veru nie som kňaz (bohužiaľ), ale jedno-

duchý flekovač. — 1896 roku tak u nás ľudových voličov previedli, že keď sa mali k hlasovaniu previezť cez Váh, začali rečovani kompy poprávať, že boli vraj zlé a povýťahovali ich na brehy, tak že sa museli nazpät vrátiť. Jedine p. farár na vozi aj s daktorými sa až na púchovskom moste previezli.

Nesmiem zatajiť, že náš p. notár niektorým voličom medzi štyrmi očima povtískal aj do 10 zl., ale tí jako poctiví ľudia mzdu duše a krve odovzdali to pánu farárovi a on zase chudobným, že vraj to aj tak z chudobných prišlo. Nateraz ešte neni u nás žiadna kortesačka, uvidíme jako to pojde ďalej.

Založili sme si potravný spolok, ktorý sa aj pekne dviha, len aby nás Pán Boh od zmätku jazykového zachoval.

Od krivonosieh máme nateraz už pokoj, lebo vidia, že držíme spolu všetci kresťania. Pri zakladaní spolku dosť sa na nás navrešali, ale včul sa presvedčili, že sa ich vyhrážania nebojíme.

Máme tu tri katolícké školy, ale to je málo, lebo je mnoho školopovinných, aj tiež troch p. učiteľov, ale tí tiež maju aj iné inkompatibilitné zamestnanie a tak žiaci sú pozaostali. Jeden pán učiteľ že by mal mať na sebe kabát z kadiaľ vietor fučí; to tak azda len zlé jazyky povrávaju. — Veru je tu aj z tej evajfusovej a zaoskovej etikety pár trasoritek a niektorá by sa aj na Evu v raji obrátila.

Pán ryehtár sa mi tiež ponosoval, že sa mu z toho masného hrnce nič nedostáva, že sa cití byť len mame-lukom, teda by bolo dobre, aby dostal raz už guráž, až neni vždy buta tót, a potom by za ním aj druhí chrbáty nekrčili.

Jozef Hesso.

***

Nitrianské-Žabokreky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť.

Dňa 28-ho apríla liberáli u nás poradu držali, dosť malým počtom a ešte menším oduševnením. Prítomní boli všetci okresní židia, notári a ryehtári, ačkoľvek im to zákon z roku 1899. XV. čl. 167. § veľmi prisne zakazuje. Prítomní boli ešte aj mnohí iní nie preto, jakoby známe hriešne liberálne zásady za svoje uznávali, ale prítomní boli zo zvedavosti, aby videli, či tam aj takí sú, ktorí ku ľudovej strane patrili. A ja s radosťou môžem povedať, že tam málo judášov som videl, čo nech slúži za pochvalu okresnej ľudovej strane. Tí ale, ktorí tam ku liberálnej strane z ľudu sa hlásili, činili to nie z presvedčenia ale zo sobeckých ohľadov. Boli aj takí, ktorí sa za «liberálnych dôverníkov» hlásili. A keď sa jeden opýtal, že jakú bude mať povinnosť liberálni dôverník z roľníckeho stavu vyvolený, jeden tam prítomný ľudák trefne takto mu odvetil: bude vylizovať masné hrnce, ktoré židia vyprázdňali.

Veru hanba je to, jestli jedon ľudák neverný zostane tej strane, ktorá zaňho bojuje, a pristúpi ku židovsko-liberálnej strane, aby sa aspoň na jedno okamženie ku

tým chýrečným masným hrncom dostal. — Že ľudová strana na sneme jako bojuje proti židom za kresťanský ľud, to ona najlepšie dokázala pri pojednávaní o smluve s tak zvanou «Adriou».

Liberálna vláda na návrh vlády jednej židovskej spoločnosti menom «Adria» ročite jeden million stoštyridsať tisíc korún podpory odhlasovala, krom toho ešte aj dvesto tisíc korún porcie odpustí, aby kšefty ešte lepšie konať mohla tá spoločnosť. Proti tomuto návrhu jedine len ľudová strana bojovala, a odvolávala sa na chudobný ľud, že s jakým svedomím môžu toľkú summu chceť darovať bohatej spoločnosti z tých peňazí, ktoré od chudobného ľudu bez milosrdenstva inkasovali. No a jestli ten pospolitý ľud predsa proti sebe by hlasoval za liberála, nuž nech sa potom neponosujú na farchy, ktoré im liberáli na plecá kladú. A preto všetkým našim ľudákom zo srdeca odporúčame, že kdekolvek by volal ktorý liberálny kandidát kortešoval, len mu sme do očí vrhnite: «Rozprávajte nám o Adrii», a uvidíte taký liberál zahanbí sa až po uši. Čo sa ale týka ľudovej strany v žabokreckom okrese, buďme trpezliví, príjde v krátkom čase aj náš ľudový kandidát do okresu, aby sa s voličmi obznámil. Že jako sa volá, to sa úfam, v krátkom čase dozvieme.

Volič.

Odkazy redakcie.

H. G. v Tr. Vaše riadky obdržali sme pozde, teda sme ani nemohli v smysle týchže vašej žiadosti zadosť urobiť.

Ján Sofranko. Váš dopis z Ameriky podáme v budúcom čísle. Pekne od vás, že si na starú vlasť nezapomínate. — Bárs by si vášho poučenia povšimli aj naši rodáci.

Jeden z prievidského vidieku. Ponevác je váš dopis dlhý, museli sme ho rozdeliť. Polovicu dávame v tomto čísle, druhá polovica príjde v budúcom. Je dobre o takých veciach verejnoscť upovedomiť.

Jozef Rapšík v Amerike. Máte pravdu, toľké časopisy čítať a platiť je mnoho, ale by ste predsa mali aspoň s druhými spolu podržať si «Kresťana». Čo týče sa dlhu, odkážeme v budúcom čísle.

P. H. v Tr. Spomínate, že ste nám poslali dopis; my sme však žiaden dopis od vás nedostali. Za pravdu netreba sa báť.

Štefan Hlasica, D. T. Už sme vás viackrát prosili, aby ste pozorne písali. Proti židom tak písať, ako vy teraz píšete, nesvobodno. Viete, že mnohorázy človeka aj za povedanú alebo napísanú pravdu môžu trestať. Teda pozor na pero. To čo na konci hovoríte o sebe je ozaj poučné; nuž vám toto na každý pád uverejníme. Vďaka za to.

I. S. v L. Nevyrozumieme, čo ste mal s tým vašim kamarátom akú pletku. Nemôžeme upotrebiť.

Vp. Andrej Rojko. Bolo by dobre, keby sa v článku mohlo udať meno toho rabína a tiež i to, kde tú reč držal aby to bolo všetko hodnovernejšie. Príde aj na tú reč rad.

Vyzvanie.

Hľadám horlivých mužov po všetkých slovenských mestách a dedinách, ktorí by rozširovanie slovenských zábavivo-mravných spiskov na seba prevzali. Za unovanie zo sklepanej ceny 40 percentov im popustím. — Kto by bez odplaty chceť knižočky rozširovať, ten dvojnásobný dobrý skutok učini: 1. dá príležitosť našemu od mnohých tak neprave opustenému ľudu ku duševnému vzdelávaniu sa; 2. aj skutok milosrdenstva preukáže, lebo čistý dôchodok pre výchovu chudobných sirôt som venoval. — Prvá knižočka už vyšla z pod tlače pod názvom: «Sv. Anton Paduanský a chlieb chudobných» v pôvodnej cene bez procentu 6 halierov, sklepná cena jej bude 10 halierov. Druhá knižočka už sa tlačí pod názvom: «Návod k získaniu jubileumových odpustkov» s primeranými modlitbami v cene 8 halierov, sklepná cena bude 12 halierov. — Len z takých miest a obcí prosím sa prihlasovať za horliteľov, kde dovčuľ ešte nikto knižočky nerozširuje, alebo kde by aj viac bolo potrebné. S Bohom!

Constant Kniha, špitálský kaplán.

***

Fabrikant na kosy Jozef Sohr odporúča svoje oznamy ct. obecnstvu do láskavej pozornosti.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodincov a mojích chudobných farníkov chrám boží bytčiecky vyzdobený je spanilou maľbou veleb. p. frátra *Konráda Švestky* z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátý; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdeca Spasiteľovho a nepoškvrnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierať mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhľadávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi *Gabrielovi* zostalo viac sto «Cvičebníkov mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebiť sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundického, 20 gr. kapustného semena

a dávkou výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrecko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bovee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávkou tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.
Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dat. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25 7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ———— 6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pálenice 6· — — — kor., na várku 7· — — — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Lekvár srbský transito 17·50—50 — po klgr.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·20	24· —	22·80	21·80	21·40	20·20
		6	7	7½	8	
		18·50	15·80	14· —	11· —	

Otruby. po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 8·75. — — brnava 7·50 — —, pestrá 6·50 — —, drobná 9·50—9·75, cudená 10·50 — —. *Hrach:* 10·50—12·50, lúpaný 20· — —. *Šušovica* horšia 8· — —, lepšia 14· — —. *Mak:* 25· — — 26· — —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 53· — — 61· — —. Lucerna 40· — — 50· — —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50 — —, Slanina $\frac{3}{100}$ 45· — — $\frac{4}{100}$ 42· — —, udená dobrá slanina — — po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 43·75, dvojkřížový 42·25 za 50 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; telaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísanú knižku, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krešťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 7. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Mariacella v Štýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevacká knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojím nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla Salvu v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

«Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiaadó vállalata» vydal tlačou knihtačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudine nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. — **O dojenej krave.** Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

«Ja som nepoškrvnené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef

Kompánek, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla *Salvu* v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Litanie loretanské. Výklad litaní. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena 26 halierov.

Detvan, báseň Andreja Sladkoviča. Vydáva knižkupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparíka v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Veselá knižnica: Humoristické prednášky, sošit 16. (dielu II. sošit 4). Vydáva Augustín Paulovič. Cena 12 h. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Nauka o hospodárstve. Nákladom «Ľudových Novín». — K dostaniu u pôvodcu: dp. Andreja Bážik, farára v Lipt. Lúčkach, ostatná pošta: Liptó-Tepla. Cena 60 halierov. Vrele odporúčame našim slovenským hospodárom, ako pri rozumnom a praktickom obrábaní pozemkov prepotrebnú poučovateľku.

Knihvedenie pre potravné a úverné spolky. Sostavil Štefan *Janovesik*. K dostaniu v knižkupectvách a u vydavateľa v Likavke (op. Liptó-Rózsahegy). Cena 1 k. 60 h. franko. Že mnohé potravné spolky upadajú tomu najväčšia príčina je, že jejích správcovia sa nerozumejú k vedeniu kníh. Knižku túto vydavateľ zo skúsenosti sostavil. Odporúčame ju nie len spolkom ale i malým slovenským kupcom a priateľom slovenskej spisby. Táto knižka i v maďarskej reči by bola vítaná, jako sa to o nej viac časopisov maďarských vyslovilo.

Svätý Anton Paduanský. Veľký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval *Anton Klimesik*, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižočku i v administrácii «Ľudových Novín».

UČNA

ku vyučeniu prijme k hrebenárskému remeslu

v Novom-Meste (nad Váhom).

ŠTEFAN KULPER,
hrebenársky majster.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!
R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaníu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, bolesti, záduhu, isebli, ciam nervov, influenzy, udieraníu krve, krčom, I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42/M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaníu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaníu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vdakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov boia, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná boia, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s dobierkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-a Firnis 72 hal.
(36 kr.)

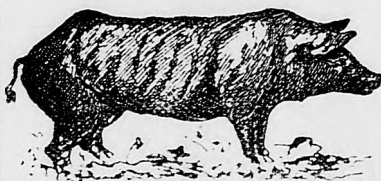
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátit' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'ása 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utcza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti
dúlu sviň,

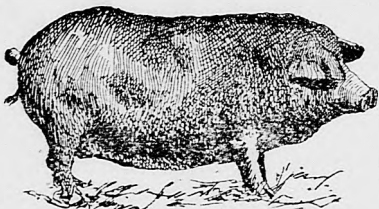
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco poštou

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lupaniu, rheume, pri neduhoch, križov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom uzívaní povyháňa akékoľvek nečistoty, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. is návodom je kor. 2.40

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapčenaniu, zaslomovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zouchnutiu, žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, ziatej žile, výsypu, žltenci, bledacke a starým otvoreným ranám

Cena týchto piluliek je tak ľavna že každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukázkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkoliev v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasieľa sa.

Jediné zaslalateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky za to alšované byvajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Vefacteny pane lekárník! S hlbokou úctou vám dakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súsedov dva balíčky.
V Castkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som utrátil a ničim som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898. *Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Stubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Vefactený pane lekárník! žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám dakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

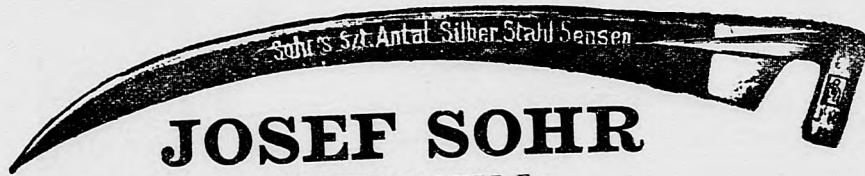
Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Uctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarniejšieho lieku neznám proti zapčeniu a proti žalúdočnému katarrhu rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdce.
V Sobotišti, 19. dec. 1899. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľecheny prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojné. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glaučič, v továrne na tannin.

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne
Výstraha. so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

V SOMOGY-SZILL-F.

Fabrika 100 korún vyplati tomu, kto vie preukázat' «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplati tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázat' päť zlych kos.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatené zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje dōrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy plati fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromáždiť om výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodi sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
-.95	1.-	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky

brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“

Strieborno-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Každdej hospodine a matke

možno len blahoželat. ktoré
z ohľadu zdravia, úspory a
dobrej chuti Kathreinerovu
Kneippovu kávu (opravdová
je len v pôvodných balíkoch)
upotrebujú. —————